

ספר נועם אלימלך

להרה"ק רבי אלימלך מלויז'ענסק זי"ע

זה החיבר אשר חיבר ה"ה הרב המקובל החסיד המפורסם איש אלקים
קדוש יאמר לו אשר מעייניו יוצא חוצה ותורתו אמונתו תורת אמת על
חמושה חומשי תורה כאשר עיניכם תחוינה מישירים.
גם כמה ליקוטים על פסוקים וגמרות ודרשים מיוסדים על אדני פז
להורות לעם ה' דרך ה' את המעשה אשר יעשון

נוסח שער דפו"ר לבוב תקמ"ח

מהדורה חדשה ומפוארת, מאירת עיניים,
מוגהת בהגהה מדויקת ומתוקנת, נוספו אלפי מראי מקומות וציורים,
נפתחו ראשי תיבות וקיצורים, הקטעים חולקו לפסקאות קצרות,
ונוספו סימני פיסוק וניקוד

יו"ל בעהשוי"ת ע"י ממלכת התורה "עון נהדר"
שנת תשע"ט לפ"ק

נועם אלימלך

המפואר

יוצא לאור על ידי ממלכת התורה "עוז והדר"
בנשיאות הגאון רבי יהושע לייפער שליט"א
אב"ד דק"ק באר משה מאנסי
נשיא וראש ממלכת התורה

כל הזכויות שמורות
לממלכת התורה "עוז והדר"
Rabbi Y. Leifer
8 Truman Ave.
New square N.Y.10977

היות ומושקע במהדורה חדשה מפוארת זו הון רב ויגיעה רבה, לכן ע"פ דין תורה ולהבדיל עפ"י הזכויות בכל המדינות אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה צילום והעתקה כולל העתקה חלקית מספר זה, וכן אין לתרגם או לאכסן במחשב או לקלוט בכל דרך שהיא כל חלק שהוא מהספר, וכן אין לעשות כל שימוש מסחרי בחומר הנדפס, בביאורים במקורות ובכל ההוספות, ואין הספר נמכר אלא על מנת שלא יעשה בו שימוש שלא כדין. ושארית ישראל לא יעשו עולה.

הארזות והערות יתקבלו בברכה
ת.ד. 9359 בית שמש
פקס: 03-5423 180

להקדשות והנצחות:
1-845-4069099
oiz@oizusa.com

נדפס בארץ ישראל
על נר חו"ל שאין בו חשש חילול שבת
Printed in E. ISRAEL

לוחות: הפאר ירושלים
עיצוב כריכה ושערים: נ. ויסקופף

באירופה: 44-20-8806-0176
באר"ב: tel. (718) 437-0054
טל. 02-9924603
פקס. 03-5435884 fax. (718) 437-3514

הפצה והזמנות:
'היכלי תורה'

פרשת בראשית

לצל יפרידו היצר הרע מדזיקות הצורא. כי טבע האדם שעלול הוא צמחשצותיו צעניי צעסקי העולם הזה.

וזדו פירוש הפסוק (להלן ו ה) 'וירא ה' כי רצה רעת האדם צארך', רצה לומר כל זמן שהוא 'צארך' ו'רצה רעת האדם', ועל ידי זה גם הרוצה לעצוד השם יצברך ואינו עושה רע, אף על פי כן צמחשצתו מושכתו 'רק רע כל היום'. 'וינחם ה'' (שם פסוק ו) פירוש, נחמה היה לו יצברך כזה שיש לו לאדם התנלות לפניו יצברך, 'כי עשה את האדם', רצה לומר כמאמר חז"ל (ברכות לב). אלמלא שלשה מקראות כו' והאחד מהם 'ואשר הרעותי' (מייכה ד ו) את לבם שנתתי להם יצר הרע. 'ויתעצב אל לבו', פירוש שהשם יצברך התעצב צשציל לבו של אדם שנתן לו לב אצן כזה. 'ונח מצא חן' (להלן ו ח) פירוש, שנת היה לדיק, והפך את עצמו מטבע העלול להפרידו מדזיקות הצורא יתעלה, והתחזק להתדבק צצורא. ו'מצא חן', 'נח' צהיפוך אטווין 'חן' (וזהר ח"א נח:), להיות לו חן צעניי השם יצברך.

בדרגה שלישיית, גמילות חסדים. דהנה צעולמות העליונים שם רחמים שהוא אהבה ורחימא שהשם יצברך אוהב את הנדיק לפי מעשיו הקדושים אשר צארך עשה, אך צעולם הזה נקראים חסד, דהוא אף למי שאינו הגון השם יצברך עושה לו חסד חנס לתת לו די מחסורו. אך הנדיק שהגיע למדרגה שיוכל להעלות כל הדברים הגשמיים למעלה, דהיינו להעלות מחומריות הניצולות הקדושות

בראשית ברא אלקים כו' (א ח). עיין פירוש רש"י, 'ראשית' צשציל ישראל הנקראין 'ראשית' (ירמיה צ ג), וצשציל התורה הנקראת 'ראשית' (משלי ח כב). וצמדרש נמי איתא (צ"ר א ד) צשציל מלות ציכורים שנקראין 'ראשית'. ויש לומר דכולם לדבר אחד נתכוונו, דמר אמר חדא ולא פליגי. דאיתא צמשנה (אבות פ"א מ"צ) על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. ואיתא צמשנה (שם מ"ח) על שלשה דברים העולם קיים, על הדין ועל האמת ועל השלום. ויש לומר נמי, לדבר אחד נתכוונו. *

דהנה לפנינו שלש מדרגות העבודות הצורא יתעלה. האחד התורה, ללמוד לשמה, וצאמת החירו לנו חז"ל אפילו שלא לשמה, כמאמרם (פסחים נ:). לעולם יעסוק אדם כו', * אם לא הגיע למדרגות לימוד לשמה על כל פנים מזה אל תנח ידך, כי לא צמהרה יגיע אדם ללמוד לשמה, כי אם על ידי התאמנות גדול צעבודתו יצברך שמו צכל המדות טובות.

ובדרגה שנית עבודה, היא התפילה שהיא עיקר עבודה צכלצ, כמו שאמרנו (מעניית צ). 'ולעצדו צכל לצבכס' (דברים יא ג) זו תפילה. כי הלצ מצין (ברכות סא.), וזה יוכל לעלות לדזיקות הצורא ולקשר עצמו צו יצברך, דתפילה הוא לשון קשר, שמדבק עצמו צצורא צרוך הוא צדזיקות גדול. וזה מרמו לנו קשר של תפילין של יד, לקשר המחשבה צכלצ צו יתעלה. * ולזה צריך התאמנות יותר, להתפלל תמיד להשם יצברך צרוך הוא שיהיה צעוזרו,

ישראל תורה וביכורים הם עיני אחד

ע"י התאמצות בעבודת ה' יבא לתורה לשמה

עבודת התפילה להתדבק בצורא

טבע אדם ומחשבתו מושכים אותו לרע וזה ההתנצלות לפניו יצברך

צדיק שעסקו במשמיות הוא העלאת יצוצות קדושות, אינו צריך לחסוד חנם אלא מקבל השפע בשורת הדין

שיש בהם, דהיינו צמאכלו ושתייתו וכדומה, וכל מחשבותיו צעת שעושה הדברים הגשמיים אינו רק להעלות הניצונוט קדושות שבהם, ולדיק כזה אין צריך לחסדים, פירוש חסד חנס כנ"ל, לתת לו דברים הנצרכים בעולם הזה מלד החסד, * כי השם יתצרך משפיע לו כל צרכו על פי שורת הדין הראויה לו על ידי מעשיו הטובים.

לזה לומר הניצונוט קדושות שנפלו למטה, השם יתצרך מקיים אמונתו להם להעלות מעפר אל הקדושה. ומדריגה שלישית 'קהילת יעקב', היינו הדביקות גמור שיש לצדיק, על ידי זה הוא משפיע לכלל ישראל כל טוב, והרי הוא מקהיל 'קהלות יעקב', שהם מסתופפים תחת אל כנפיו להשפיע להם. *

הצדיק מניע לתענוג עולם העליון אפילו כשהוא בעולם הזה

וזוה פירוש וגמילות חסדים, מלשון 'ויגמל את יצחק בנו' (להלן כא ח), שאין צריך למדרגות חסדים, כי אם מגיע לו על ידי אהבת האל יתצרך איתו, ועל ידי זה הצדיק מקשר את עצמו למעלה למעלה בחיים הנצחיים, אפילו כשהוא בעולם הזה הגיע לתענוג עולם העליון מחיים הנצחיים. וזה פירוש הגמרא (ברכות ז.) עולמך תראה צחיך, פירוש שעל ידי זה שכל מעשיו ותנועותיו שעושה הכל בקדושה וצטהרה ודביקות ושמתה וצאהבה וציראה, מזה יגיע לו תענוג עולם העליון בזה העולם. ויש לומר נמי כוונת הפסוק (דברים ד ד) 'ואתם הדבקים צה' אלקיתם חיים כולכם היום', פירוש על ידי הדבקות שמתדבקו עצמכם בצורה צרוך הוא, יהיה לכם חיים נצחיים גם 'היום' בעולם הזה כנ"ל.

ובזה יבואר מאמר הגמרא שבת (פט.), אמר השטן, תורה היכן הוא, אמר לו הקדוש צרוך הוא לך אל הארץ, * ואמרה הארץ אין צי, לך אל היס, והיס אמר אין צי, לך אלל צן עמרם. ויש להצין, האין יאמר השם יתצרך דבר שאינו. והנ"ל, דהנה השם יתצרך אמר אל השטן המקטרג לך אל הארץ, דאפילו לימוד תורה בצרציות וחומר, היינו שלא לשמה גם כן מקובל לפני, ואין לך להשטין על בני ישראל. והארץ אמרה אין צי, פירוש דעיקר התכלית אין בצרציות כנ"ל, רק לך אל היס, * היינו הצדיק, שהוא מעלה הניצונוט אל היס העליון, שלשם הוא עלייתו, הצדיק שהגיע אל המדרגה זו הוא עיקר התכלית. וזה אמרו 'כל הנחלים הולכים אל היס' (קהלת א ז) פירוש, הנחלים לשון נחלה וירושה, דהיינו העלאת ניצונוט קדושות נקראים ירושה כנ"ל, הולכים אל היס העליון. והיס אמר אין צי לך אלל צן עמרם, פירוש, שיש עוד למעלה מזו מדרגה שלישית, כמו מדרגת משה רבינו עליו השלום, שהגיע למעלות הדביקות בצורה יתצרך צחיים הנצחיים *.

ג מדרגות: לימוד תורה אפילו שלא לשמה, הנחלת הניצונוט, דביקות בה

וזוה נמי פירוש הפסוק (שם לג ד) 'תורה זוה לנו משה מורשה קהלות יעקב'. רמז נמי לשלש מדרגות הנ"ל. 'תורה זוה לנו', פירוש לכולנו צויה ללמוד תורתו, אפילו שלא לשמה, וזה 'לנו' כל אחד לפי מדרגתו. שנית, 'מורשה' זה מדרגות שנית הנ"ל, להעלות הניצונוט קדושות, שהם נקראים נחלת אבות כידוע, ונתן לנו השם יתצרך צחינת נחלה וירושה זו להעלות הניצונוט קדושות למעלה, וזהו 'מורשה'. וזה כוונת ומקיים אמונתו לישיני עפר (תפילת שמו"ע),

ובחזור לענין ראשון, על שלשה דברים העולם קיים, על הדין זו תורה, כדאיתא (ראה ברכות ו.) תורה נמי אקרי דין, באיזה אופן שיהיה כנ"ל. ועל האמת, היינו למדרגת יעקב שהוא הממוצע, שהוא רחמים כמו שכתוב (מיכה

המדרגה הגבוהה ביותר היא הדביקות בבורא יתברך בחיים הנצחיים

דין הוא תורה, אמת היינו העלאת הניצונוט, שלום היינו דביקות

ז כ) 'מתן אמת ליעקב', דעל ידי שמעלה ניזונות קדושות מעורר רחמים, ואין זריץ לחסדים כנ"ל. ועל השלום, היינו דזיקות שדבוק בצורה צרוך הוא, ששמו של הקדוש צרוך הוא שלום (שבת י:).

ובזה יזן מקראי קודש פרשה זו, 'ויזו ה' כו' מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות' (להלן ז טו-יז). הדקדוקים רבו, א. כפל הלשון 'אכול תאכל'. ב. דחיבת 'ממנו' הוא מיותר. ג. כפל 'מות תמות'. ד. מה שפירש רש"י ז"ל (להלן ג ג) על ידי שהוסיפו על הציורי בזה לידי גרעון, דקשה הלא היתה ידעת באמת שלא לזיה עליה השם איסור הנגיעה מעולם, ואם כן אין ראייה מנגיעה אל אכילה, כי על אכילה באמת היא מזווה ועומדת.

דקדוקים
בציורי הקביה
על עץ הדעת

וגראה לפרש שורש הענין הוא כן, שהשם יתצרך צרוך הוא אמר 'מכל עץ הגן אכול תאכל' רמז להתורה שהוא עץ החיים, 'אכול' הוא לשון נסתר, פירוש לימוד לשמה, דזה הוא השורש ועיקר שהזהיר השם יתצרך צרוך הוא, ועל כל פנים אם לא הגעת עדיין ללמוד תורה לשמה, על כל פנים 'תאכל', רצה לומר להנחתך תלמוד, דהיינו שלא לשמה, וזהו 'תאכל' לנוכח ולא תמוש מתורתו. 'ועץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו' דייקא, * רצה לומר דברי הגשמיות אשר בתוכם מעורב גם כן טוב, דהם הניזונות הקדושות אשר בכל דבר גשמי, 'לא תאכל ממנו', פירוש, שלא יהיה כוונתך מחומריות ומגשמיות לצד, רק מרוחניות שבו היינו הניזונות קדושות שבו, מזה תאכל. 'כי ביום אכלך ממנו מות תמות', * פירוש, 'מות' בעולם הבא בחיים הננחיים, ולשון 'מות' הוא גם כן נסתר, רמז לעולם הבא חיים הננחיים. 'תמות' בעולם הזה. *

האדם מצווה
בלימוד תורה
גם להנאתו,
ובדבר גשמי
יש לכוין
לרוחניות
ולהעלות
הבציות

והנה חוה שמעה שני מדרגות, דהיינו לימוד התורה באכילה אופן שלומד כנ"ל. וגם העלאת הניזונות, אז הבינה ממילא שיש עוד מדרגה אחת שהוא הדזיקות גמור בצורה יתצרך שמו. וזה שאמרה 'לא תאכל ממנו ולא תגע בו' (שס), פירוש נגיעה בעלמא, היינו הפסקה בעלמא מהדזיקות, גם כן לא תפסק. * 'פן תמותו', דהיינו הפסקת מהדזיקות, שהיא סברה שגם על מדרגה שלישיה דהוא דזיקות גם כן ננטוטה, * ובאמת הדזיקות ממילא בא על ידי שני מדרגות הנ"ל, שהיא לא היתה עדיין במדרגה הזאת. והנחש דחפה עד שנגעה בו, ואמר כשם שאין מיתה בנגיעה זו, פירוש שאין אמת נפסק על ידי זה מדזיקות, כך אין מיתה באכילה, פירוש גם אם לא תאכל בכונה הנ"ל להעלות הרוחניות, 'לא מות תמותו' (שס פסוק ד).

וזדו פירוש 'בראשית ברא', בשביל תורה כו' כנ"ל. ובשביל ישראל כו' רמז על דזיקות בצורה יתצרך ויתעלה, שדבוק בו יתצרך על ידי שירות ותשבחות, וזה רמז ישראל * 'ישר' * אל'. ובשביל זיכורים הנקראים 'ראשית', רמז על מדרגת העלאת ניזונות קדושות, כמו שכתוב (שמות כג יט) 'ראשית זיכורי אדמתך תביא בית ה'' כו', דהיינו הניזונות שנפלו למטה, 'תביא בית ה'' להעלותם מעפר כנ"ל. השם יורנו דרך האמת לעצדו בשלימות באמת ובתמים, אמן כן יהי רצון: *

בראשית ברא (שס). פירוש רש"י ז"ל, בשביל התורה שנקרא 'ראשית', ובשביל ישראל כו'. נראה לפרש, דרש"י ז"ל כיון בדברים האלו להראות אחדותו יתצרך שמו, שהוא יחיד בנפלאותיו וצורה אמת. דזה האות וראייה מעמו ישראל הדיקים אשר אור שכלם ולבם רחב מאוד במעלות ומדות טובות

אין צווי על
דזיקות והוא
בא ממילא ע"י
התורה
והעלאת
הבציות

תורה ישראל
ובימים הם
ג' מדרגות
הר"ל

התורה
וציורים ערות
לאחרות
יתברך

עד אין קץ, אשר עיינינו רואין מעלתם הגדולה מכל האומות, והתורה הקדושה אשר נתן להם האל הטוב ברחמיו, שני האלו יתנו עדיהן ויזדקו על רב נוראותיו ונפלאותיו אשר ברא עולמו לצדו צלי עזר וסיוע בלעדו, על דרך שאמרו (וזהר ח"ג עג.) שלשה מעידין זה על זה, הקדוש צרוך הוא ותורה וישראל. וזהו 'שמע ישראל ה'' (דברים ו ד), רמז 'שמע' על התורה, כי 'שמע' היא התורה ששמענו מפיו יתצרך, ו'ישראל' הם עדות על השם, שהוא היוצר הוא הצורא. ולזה כיוון רש"י גם כן באומרו שצביל התורה וצביל ישראל, לומר ששני אלו הם ראיה על 'בראשית', וק"ל:

ברא אלהים את השמים ואת הארץ
 בו' (שם). יצואר על דרך זה, ונקדים לפרש הפסוק (תהלים יא ז) 'כי צדיק ה' נדקות אהב', הפירוש כך הוא, דהנה עיינינו רואין דרך צני אדם הדבר שיש להם כבד אינו חביב בעיניהם, אלא משתוקקים תמיד לדבר שחוד להם, אצל הצורא צרוך הוא אינו כן, אף על פי ש'צדיק ה' בכל דרכיו' (שם קמה יז) ונותן נדקה לכל צער, אף על פי כן מתאווה ומשתוקק בצדקות אדם, ואף אם נדקנו, מה נתן לו, רק להטיב לנו באחריתנו, לזה אמר הכתוב 'כי צדיק ה' נדקות אהב', אף על פי שצדיק ה' בעצמו ואינו חסר צמדותיו כלום, אף על פי כן 'נדקות אהב', וזה שצח גדול להצורא יתצרך שמו ויתעלה, שמקבל תענוג ואינו צריך לנו.

או יאמר כי צדיק ה' בו'. דהנה הצורא צרוך הוא יחיד צמדותיו, שכל צמדותיו הוא אצלו יתצרך אחדות גמור, ואנחנו עמו ישראל כל אחד חלוק צמדותיו, ועוצד שמו יתצרך לפי צחינתו. וזה פירוש הפסוק 'כי צדיק ה'', לומר אף על פי שהצורא יתצרך צרוך הוא יחיד בצדקותו והכל אחדות גמור אצלו יתצרך, אף

שבח גדול לבורא ית' שמקבל תענוג מעבודתו אף שאינו צריך לו

הקב"ה שרוא שלם מקבל עבודתו אף כשאינו בשלמות הכוונה

על פי כן 'נדקות אהב', רצה לומר כל מיני נדקות אהב, ומקבל מאתנו, אף על פי שכל אחד נותן נדקה בצחינתו, יש שכוונתו לשמים לצד למען שמו יתצרך, ויש מכוונים לטובתם, אף על פי כן מקבל מהם, כי מתוך שלא לשמה כו'. וזהו 'נדקות אהב' לשון רבים, שאהב מאתנו הכל כל מיני נדקות.

וזוהו 'בראשית כו' את השמים ואת הארץ', שזה העוצד לשם שמים הוא בצחינת 'שמים', והעוצד שלא לשמה הוא בצחינת 'הארץ', את הכל ברא יתצרך שמו, ובכל רצונו יתצרך. וזה שמפרש הכתוב (פסוק ז) 'והארץ היתה תוהו' כו', פירוש אף על פי שהעוצד שלא לשמה היא מדריגה שפילה, אף על פי כן חפץ צו יתצרך גם כן. והטעם אמר הכתוב 'ורוח אלקים מרחפת על פני מים', על דרך דאיתא במדרש (צ"ר ז ד) רוחו של משיח, ורצה לומר כשיצא משיח יהיה הכל מתוקן:

ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור (א ג).
 לכאורה מה רבותא שאמר השם יתצרך שיהיה אור 'ויהי אור', מה חידוש הוא שאמר 'ויהי'. וגם יש לדקדק מה שאמרו חז"ל (רש"י פסוק א, וראה צ"ר יב טו) מתחילה עלה צמחשבה כו' וראה שאין העולם מתקיים כו', וכבר דקדקו, חלילה לחשוב ולומר על הצורא הפשוט אמימי שמתחילה עלתה צמחשבתו כך ואחר כך שום השתנות חלילה וחלילה. * ונראה לפרש, דאיתא בכתבים (לקוטי מורה בראשית) 'ורוח אלקים מרחפת' אותיות 'רפ"ח מת', רמז על הרפ"ח יינצוין שנפלו בצצירת הכלים, והיא עצודתו לתקן להעלות אותן הניצויות. וזהו 'ויאמר אלקים כו' וירא אלהים את האור כי טוב', דלכאורה גם כן אינו מוצן, וכי שייך אצלו יתצרך שאמר שראה הצין שהוא טוב ולא קודם, חלילה לומר ולחשוב כך אצל הצורא יתצרך.

הקב"ה חפץ אף בעבודה שלא לשמה וכשיבא משיח יהיה הכל מתוקן

חלילה לחשוב על הקב"ה שמתחילה עלתה צמחשבתו כך ואחר כך השתנות

רצון ה'
שדוקא
הצדיקים יעלו
את הנצוצות
שנפלו ומסייע
להם ע"י
הבטתו באותן
הנצוצות

אך הענין והשורש הוא כן, שהדיבור של הצורה יתצרך היוצא מפיו יתצרך נשלים הכל בו, ואין צריך עוד לשום תיקון כלל, כי נתקן הכל במאמר פיו יתצרך, * נמצא צעת נפילת הרפ"ח ניצולין, אם היה אומר כזיכול צרות פיו דברים אלו 'יהי אור', היה מיד חוזר האור לקדמותו, כמו שהיה צעת שהאליל קודם שצירה. והשם יתצרך צרוך הוא חפץ דווקא צעובדות הצדיקים שהם יעלו אותם הניצוצות, ואם היה אומר צדיבורו כנ"ל לא היה צורך לעליית הצדיקים. ואם לא היה עושה השם יתצרך שום פעולה כזיכול, לא היה ציכולת הצדיקים לפעול כל זאת כמו שאמרו ז"ל (קידושין ל:): לולא הקדוש צרוך הוא עוזרו כו'. ולכן עשה השם יתצרך צרוצ רחמיו הגדולים וצחכמתו הרמה, וראה והציט צאור ההוא, פירוש צאותן הניצוצות צראייתו והשגחתו פעול עוזר לצדיק, שיהא יכולת ציד הצדיק להעלותם.

וזדו מתחלה עלה צמחשצה לצראו צמדת הדין, פירוש קודם הנפילה הנקרא עולם המחשצה, היה צמדת הדין, כי שם אין צריך לרחמים, * וראה, פירוש אחר הנפילה שהיה צריך לראיה כנ"ל, לפי שאין העולם מתקיים בלא צדיקים כנ"ל, שהם צריכים להעלות אותן הניצוצין, ושיתוף מדת הרחמים, שהצדיקים צריכים לרחמים, והצן היטב: *

אחר הנפילה אין העולם מתקיים בלא צדיקים והצורך העולם לרחמים

וזדו פירוש הכתוב 'ויאמר' כו', רצה לומר אם היה אומר השם יתצרך 'יהי אור' מיד 'ויהי אור', פירוש היה חוזר האור לקדמותו כנ"ל, ולא היה לו לצדיק שום עבודה, והשם יתצרך צרוך הוא רצה דווקא צעבודת הצדיקים, שהם יפעלו כל זאת, * לכך 'ירא חלקים את האור', פירוש שהציט וראה צאור ההוא, למען יהא עזר וסיוע לצדיק להעלות הניצוצין כנ"ל. וזהו 'כי טוב' כמו שאמרו חז"ל (חגיגה יב). זה צדיק הנקרא 'טוב'. וזהו שאמרו (שם) גנוז לצדיקים לעתיד לבוא, פירוש גנוז אותן אורות לצדיקים שעתידין לבוא שיעלו אותן.

והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין (ד א). לכאורה מלת 'ידע' אינו מוצן פירוש, דהיה יכול לומר 'והאדם צא אל חוה' כו'. אך הענין הוא, על דרך דאיתא בצברהם אצינו עליו השלום 'הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את' (להלן יב יא), ושמעתי דאיתא צספר דמחמת שצא אברהם למצרים ששם היו שטופים צוימה, ומחמת מחשבתם צהרהורי זנות הכניסו גם כן הרהור בלבו לאשתו, ולכן אמר 'הנה נא ידעתי'. ושמעתי צאורך, אך תפסתי הקיצור. כי כן הוא דרך הצדיק האמימי, שאין לו שום מחשצה והרהור ותאוה אפילו לאשתו, ואפילו צעת שמזדקק לאשתו צריך לחשב אז צעולמות העליונים ולא ידע כלל שהוא עם אשתו.

הצדיק האמימי בעשותו מעשה חומרי מחשב בעולמות העליונים ואין לו הרהור תאוה

ויקרא אלהים לאור יום כו' (פסוק ה), רצה לומר כפשוטו, 'ולחושך' דהיינו מה שהצדיק צריך לתקן ועדיין לא נתקן, כל זמן שאינו צתיקונו נקרא 'חושך', וקרא אותו

בבית המדרש יתקן הכל ויהיה אחרות גמור

המתנהג בקדושה מעלה את ד' מדרגות עליונים ואם מחשבתו גם על עוה"ז גורם להם ירידה

וזוה הוא 'והאדם ידע את חוה אשתו', רצה לומר שהיה נותן דעתו וידע שהיא אשתו אז בשעת תשמיש, ולכן 'ותהר ותלד את קיין', כדאיתא בזוהר (ח"א נד.) קינא דמסאבותא. וזהו דאיתא בגמרא (סנהדרין לח: וראה צ"ר כז צ) עלו למטה שנים וירדו שבעה, מטה הוא רמו למדרגה עליונה, על דרך 'הנה מטתו שלשלמה' (שיר השירים ג ו), ומחמת שעלה למדרגה עליונה בשנים, דהיינו צ' מחשבות, שהיה צמחשצמו גם זה העולם כנ"ל, אזי וירדו שבעה, היינו ו' מדרגות עליונות, שעל ידי זה גרם ירידה לו' מדרגות עליונים. * והאדם אשר מתנהג עמו בקדושה, הוא מעלה את ו' מדרגות עליונים, והבן: *

וזהו יוצא מעדן להשקות את הגן (ג) ו' דהנה העולמות העליונים נקראים 'עדן' (זוהר ח"א קכה.), והלדיק האמתי הגמור המופרש מכל עניני עולם הזה, והוא מצוחצח נח בכל גופו ואצטיו, אזי הלדיק הזה נקרא 'עדן', מלשון 'עדנה', כמו שכתוב (להלן יח יב) 'אחר בלותי היתה לי עדנה', ופירש רש"י ז"ל לשון נחוצה בשר, והוא מקושר תמיד בעולמות עליונים, כאלו אינו כלל בעולם הזה.

וזוה פירוש 'מה רב טובך אשר כפנת ליראיך' (תהלים לא כ), * דאיתא בצפריים (פרקי דר"א פ"ג) הטעם מפני מה לרוח כפון אין לו מחיצה רק אויר, ואמרו הטעם, שאם יבא אחד ויחזיק עמו לחלקת חלילה, אזי אומרים לו שיעשה מחיצה רביעית לפון. וכל זה הוא בזה העולם, שיש צו שייכות היצר הרע, לכן ברא הקדוש ברוך הוא העולם ולא עשה מחיצה רוח כפון כנ"ל, אבל הלדיק הגמור כנ"ל שהוא תמיד מקושר בעולמות עליונים, ששם אין שייכות ונגיעה לקטרא אחרת, שם רוח כפון כמו שאר רוחות העולם, כי שם אין שייך הטעם הנ"ל. וזהו 'מה רב טובך אשר כפנת

צדיק אמיתי דמפורש מכל עניני עוה"ז ו' נקרא 'עדן' והוא מקושר תמיד בעולמות עליונים

הלדיק מקושר בעולמות עליונים אין לסיטא שייכות שם ויש לו מחיצה גם ברוח צפונות

ליראיך', רצה לומר שליראים האמיתים יש להם בלמת הצפון, כי הם בעולמות העליונים.

וזוהו 'ונהר' לשון אור, כמו 'עמיה שרי נהורא' (דניאל כז ב), 'ויצא מעדן', רצה לומר מהלדיק האמתי יוצא אור גדול, 'להשקות את הגן', פירוש להשפיע לעולם הזה הנקרא 'גן'. 'ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים' * פירוש, ולא כל הלדיקים שווים, אך יש בהם חילוק לארבע מדרגות, שהם עובדים כולם, לתקן הארבע עולמות להעלותם לעולם החמישי.

שם האחד פישון (פסוק יא) פירוש, 'פישון' לשון נוטריקון פי שונה הלכות, רצה לומר ששונה הלכות, דאין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה (צרכות ט.ה.) 'הוא הסובב את ארץ החולה', פירוש הלדיק הזה מתקן את העולם שיש בו קצת חבילות, דבי"ח צו"ו מתחלפין באותיות צומ"ף, דהיינו 'אשר שם הזהב', כי מחמת הזהב, שעולם צריך לו, יש צו קצת חבילה ונוק, שאין העולם מתנהגים צמשא ומתן באמונה חס ושלום, וצריך הלדיק הזה לתקן ולסבב להשפיע להם זהב טהור. 'וזהב הארץ ההיא טוב' (פסוק יב) פירוש, הזהב הזה שהלדיק משפיע להם הוא טוב. 'שם אבן הצדולה', רצה לומר שהוא בקדושה גדולה, כמו שכתוב צמן 'כעין הצדולה' (צמדצר יא ו). 'ואבן השוהם רמו גם כן לקדושה.

'ישם הנהר השני הוא גיחון' (פסוק יג) רמו להלדיק השני, שהוא בהכנעה גדולה שייף עייל ושייף נפיק, על דרך שאמר הכתוב (ויקרא יא מב) 'וכל הולך על גחון'. 'הוא הסובב את ארץ כוש', דאיתא (תהלים ז א) 'שגיון לדוד על דברי כוש', ודרשו חז"ל (מנ"ק טו:.) מה כוש משונה בעורו, אף שאל משונה צמעשו, ואיתא (שמואל א' יג א) 'בן שנה שאל צמלכו', ודרשו

ההשפעה הבאה לעוה"ז ע"י האור היצא מהלדיקים מתחלקת לארבע מדרגות

צדיק ששונה הלכות מתקן הפגם ממשא ומתן שלא באמונה ומשפיע לעולם זהב טהור בקדושה גדולה

צדיק שהוא בזכונה גדולה משרע את כח הרשע ומגין מפני המקטרג מחמתו